

Omgevingswet plaatst milieu in de voorlinie

De Omgevingswet brengt belangrijke veranderingen voor de milieuprofessional met zich mee. “De nieuwe wet vraagt om integraliteit. Dit betekent dat milieu bij ontwikkelingen in de leefomgeving aan de voorkant meegenomen moet worden”, aldus Arjan Nijenhuis. “Pak als milieuprofessional die kans en zorg dat je vanaf het begin aan tafel zit.”

Arjan Nijenhuis werkt sinds het prille begin in 2010 aan de Omgevingswet. Eerst als plaatsvervangend directeur van de wetgevingsdirectie (Eenvoudig Beter). Sinds 2015 werkt hij aan de implementatie van de wet, tegenwoordig als relatiemanager bij de programmadirectie ‘Aan de slag met de Omgevingswet’. Rode draad in die tien jaar is het omgevingsmanage-

ment en de contacten met het werkveld. De nieuwe wet biedt volgens hem tal van aangrijpingspunten om al in een vroeg stadium van een ontwikkeling aandacht voor milieuaspecten in te brengen. “Dit betekent dat de rol van de milieuprofessional gaat veranderen. Deze wordt minder toetsend en meer meedenkend daar waar ruimte is.”

Nijenhuis wijst erop dat veel milieuprofessionals werkzaam zijn bij omgevingsdiensten. Het adequaat inzetten van de daar aanwezige kennis vraagt om bestuurlijke afspraken tussen gemeenten en provincies en hun omgevingsdienst. “Bedenk dat ook vergunningverlening, toezicht en handhaving onderdeel zijn van de beleidscyclus. Zorg daarom dat de aanwezige kennis bij het begin van een nieuwe cyclus benut wordt. Anders loop je het risico dat informatie niet of te laat op tafel komt. Een gemeente of provincie kan dan kansen missen”. Hij adviseert de milieuprofessional om, net als professionals van andere pluimage, vanaf het prille begin mee te denken over omgevingsvisies en omgevingsplannen.

Pilots

Hij roept op om werk met werk te maken.

In dat verband wijst hij op de pilot die acht proefgemeenten hebben gedaan. Daarbij is gekeken naar de mogelijkheden om de energietransitie te versnellen met instrumenten uit de Omgevingswet. De pilots zijn uitgevoerd volgens het 'community of practice-principe': de proefgemeenten stonden in verbinding met elkaar en deelden onderling kennis. Nog eens twintig gemeenten in de tweede schil volgden de pilots als leertraject. Uit de pilots blijkt dat de Omgevingswet de kans biedt om een opgave integraal en breed op te pakken. In dit verband noemt Nijenhuis het verstandig om de energietransitie niet uitsluitend vanuit het energievraagstuk te benaderen. "Neem de gezamenlijke doelen van gemeenten, inwoners en bedrijven als uitgangspunt. De pilots laten zien op welke verschillende manieren de overgang naar duurzame energie kan worden opgepakt. En hoe de verschillende instrumenten van de Omgevingswet daarbij kunnen helpen. Soms is het 'programma' – één van de kerninstrumenten van de Omgevingswet - een goede keuze, een volgende keer is een regel in het omgevingsplan juist beter." Hij wijst erop dat in het rapport 'Energietransitie versnellen met de Omgevingswet' verschillende voorbeelden staan.

Kritiek

Nijenhuis is niet erg onder de indruk van de kritiek die de laatste maanden op de Omgevingswet te beluisteren valt. Het pleidooi om de wet nog eens goed door te lichten vindt hij onterecht. "Vanaf het prille begin is geïnvesteerd in samenwerking met decentrale overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Met succes. De wet heeft in het algemeen veel draagvlak bij de bestuurlijke partners, het bedrijfsleven en in het maatschappelijk middenveld." Relevant in dit verband is het commentaar van de onafhankelijke Adviescommissie over de wet. "De commissie heeft op verzoek van de minister eind 2019 de

Arjan Nijenhuis: "Denk vanaf het prille begin mee over omgevingsvisies en omgevingsplannen"

Omgevingswet in volle omvang geanalyseerd. De conclusies waren positief. Er is dus geen enkele reden na een half jaar een dergelijke exercitie te gaan herhalen."

Aanpoten

Na de inwerkingtreding op 1 januari 2022 volgt tot 2029 een transitieperiode. Tegen die tijd is de eerste evaluatie achter de rug. "Waarschijnlijke conclusie is dat het de

eerste jaren na de inwerkingtreding behoorlijk aanpoten was om het nieuwe instrumentarium vorm te geven", voorspelt Nijenhuis. In dit verband kijkt hij met enige spanning uit naar de jurisprudentie in het begin: hoe waardeert de rechter de uitwerking van de wet? Per saldo verwacht Nijenhuis

dat we tevreden kunnen terugkijken op de stappen die zijn gezet rond integraliteit en participatie. "Ook op die terreinen zal tegen die tijd echter vast nog winst te boeken zijn." Milieuorganisaties roept hij op strategisch na te denken wie hun bondgenoten zijn: bijvoorbeeld actieve bewonersgroepen, GGD-en, etc. Gezondheid en milieu gaan immers hand in hand. "Trek

samen op en maak afspraken over het elkaar op de hoogte stellen van bepaalde ontwikkelingen", luidt zijn oproep. "Een goed draaiend stelsel is overigens de eerste prioriteit. Het hoeft niet altijd direct goed te gaan. Wel is leren door te oefenen van groot belang!"

Dag van de Omgevingswet

Nijenhuis is vanaf de eerste editie betrokken bij de Dag van de Omgevingswet die de VVM met haar partners sinds 2012 organiseert. "Een geweldig initiatief dat goed past in de geest van de Omgevingswet." Het valt hem op dat tijdens deze drukbezochte congresdag veel deskundigheid uit verschillende invalshoeken aanwezig is. "Opvallende kenmerken van de dag vind ik de positieve energie en de inspirerende sfeer. Ik neem, net als veel van mijn collega's, altijd met plezier deel en zie de dag ook als een mooi moment om in contact te komen met het werkveld. Nieuwsgierigheid, het delen van ervaringen en het niet in de eigen bubbel blijven staat centraal op de dag."

Als één van de 'founding fathers' van de Omgevingswet is zijn wens dat iedereen die met de uitvoering van de wet aan de slag gaat zijn rol pakt. "Dat schept het klimaat om samen op een pro-actieve manier aan de leefomgeving te kunnen werken."

Jos Dolstra

Uur u nadert!

Eerder dit jaar is besloten dat de Omgevingswet op 1 januari 2022 in werking treedt in plaats van 1 januari 2021. Op de vraag of dit uitstel hem teleurstelt geeft Nijenhuis aan dat de datum in goed overleg is bepaald. "Uitstel heeft het voordeel dat we een jaar extra tijd hebben om goed te oefenen en positie te zoeken voor het werken onder de Omgevingswet." Dit is de derde keer dat de datum van inwerkingtreding wordt verschoven. Nijenhuis is ervan overtuigd dat de wet nu daadwerkelijk op 1 januari 2022 in werking treedt. "Houd de druk op de ketel en blijf doorgaan met voorbereiden", is zijn oproep aan het werkveld.

'Het hoeft niet altijd direct goed te gaan - leren door te oefenen is van groot belang'